

UPUTSTVO O NAČINU I ROKOVIMA DOSTAVLJANJA PODATAKA BANAKA O IZVRŠENOM PLATNOM PROMETU

Pitanja i odgovori

1. Obrazac GN sadrži: „podatke o ukupnom broju i ukupnoj vrednosti transakcija izvršenih gotovim novcem u toku izveštajnog perioda – uplate, isplate i plaćanja kojima se obuhvataju i gotovinske transakcije klijenata koji nemaju račun kod banke“.

Ukoliko klijent vaše banke vrši uplatu na svoj račun u vašoj banci, bilo nalogom za uplatu, bilo bančnim internim nalogom, ove transakcije se unose u element 311, kao interni platni promet. Sve ostale uplate u vašoj banci na račune kod drugih banaka unose se u element 312, kao međubankarski platni promet.

S druge strane, element 312 obuhvata uplate i plaćanje gotovim novcem na šalteru banke na račune drugih klijenata kod banke ili drugih banaka.

Ukoliko se radi o uplatama na račune drugih klijenata kod vaše banke, te transakcije se unose u element 312, kao interni platni promet, a ukoliko se radi o uplatama na račune klijenata kod druge banke, transakcije se unose u element 312, kao međubankarski platni promet.

2. Što se tiče pitanja da li se navedeni podaci odnose na podizanje gotovine preko ATMa, napominjemo da se u element 34 unose: „isplate gotovog novca preko ATM uređaja klijentu koji ima račun kod banke“.

Sve transakcije isplate gotovog novca na teret računa vaših klijenata preko ATM-a, u vlasništvu drugih banaka u zemlji i inostranstvu se obuhvataju i spadaju u međubankarski platni promet.

Na sajtu Narodne banke Srbije, na stranici „Bankarski sistem“, u okviru „Elektronskog dostavljanja podataka banaka Narodnoj banci“, u delu koji se odnosi na „Platni sistem“, postavljeno je Uputstvo o elektronskom dostavljanju podataka banaka o izvršenom platnom prometu, verzija 1.0 – Nacrt (http://www.nbs.rs/export/internet/latinica/20/plp/uputstvo_elektronsko_dostavljanje_platni_sistem.pdf).

3. Pitanje koje se odnosi na element 24, odnosno da li se u taj element uključuje i kamata koja se usmerava na transakcioni dinarski račun fizičkog lica sa partije oročenog depozita istog fizičkog lica ili se prikazuje samo kamata koju banka odobrava klijentu za sredstva na transakcionom računu, napominjemo da se elementom 24 obuhvataju transakcije plaćanja kod kojih banka bez upotrebe instrumenata platnog prometa odobrava račun klijenta za odredjen iznos. Ove transakcije uvek inicira banka i obuhvataju transakcije plaćanja kamate klijentu koju vrši banka, plaćanje dividende klijentu koju vrši banka i uplate klijentu odobrenog kredita koju vrši banka.

Dakle, element 24 obuhvata i kamatu koju banka usmerava na transakcioni dinarski račun fizičkog lica sa partije oročenog depozita istog fizičkog lica, kao i kamatu koju banka odobrava klijentu za sredstva na transakcionom računu.

4. U vezi elementa 25, naveli ste da za obračunati porez na prihod od kapitala banka zadužuje partiju deviznog oročenja ili deviznu avista partiju nakon što obračuna kamatu. Banka svakodnevno vrši plaćanje navedenog poreza nadležnoj instituciji. Vaše pitanje je, da li ovaj porez iskazujemo u elementu 25?

Element 25 obuhvata transakcije plaćanja kod kojih banka bez upotrebe instrumenata platnog prometa (samo računovodstvenim knjiženjem) zadužuje dinarski račun klijenta za određen iznos. Ove transakcije uvek inicira banka i obuhvata transakcije naplate kamate od klijenta, naplate bančinih provizija i troškova, naplate poreza i taksa na finansijsku imovinu klijenta.

S tim u vezi, napominjemo da se napred navedeni, obračunati porez na prihod od kapitala, iskazuje u elementu 25.

5. Pitanje koje se odnosi na element 2124 i element 2111, odnosno da li u ove elemente treba uključiti i transakcije menjačkih poslova, odnosno transakcije prenosa sa dinarskog na devizni račun istog fizičkog lica putem internog naloga za prenos i putem trajnog naloga za prenos, napominjemo da se **transakcije po osnovu menjačkih poslova ne uključuju u elemente 2111 i 2124, s obzirom da se ne radi o transakcijama plaćanja, vec o konverziji jedne valute u drugu valutu.**
6. Na vaše pitanje da li element 332 podrazumeva i transakcije menjačkih poslova, još jednom, skrećemo pažnju da **element 332 ne obuhvata transakcije menjačkih poslova, odnosno, da menjački poslovi nisu uopšte obuhvaćeni ovim Uputstvom.**
7. Nedoumice vezane za sadržinu elementa 221, odnosno pitanje, da li se u ovom elementu prikazuju svi nalozi za naplatu po osnovu ovlašćenja, bez obzira ko se pojavljuje u ulozi poverioca (i klijenti i banka) ili se izuzimaju nalozi za naplatu po kojima je banka poverilac, jer ih treba prijaviti u elementu 23.

U elementu 221 iskazuju se transakcije plaćanja sa računa klijenta banke iniciranih nalogom za naplatu po osnovu ovlašćenja, gde se u ulozi poverioca pojavljuje klijent banke odnosno, izuzimaju se nalozi za naplatu po kojima je banka poverilac. Element 23 obuhvata podatke o nalogima za naplatu po kojima je banka poverilac (po osnovu trajnog naloga, ovlašćenja, menice i dr.).

8. Što se tice pitanja koje se odnosi na obrazac „Ček“, odnosno da li se uzimaju čekovi realizovani od strane vaše banke ili samo čekovi drugih banaka primljeni na realizaciju u vašoj banci ili i jedni i drugi, napominjemo da **u ovom obrascu iskazujete samo čekove po kojima ste vi izdavalac (samo svoje čekove), bez obzira da li su ti čekovi realizovani interno ili kroz međubankarski kliring.**
9. Po pitanju vaše nedoumice vezane za transakcije plaćanja platnim karticama preko POS terminala, obaveštavamo vas da su **ove transakcije obuhvaćene „Uputstvom za dostavljanje Narodnoj banci Srbije podataka o poslovanju banaka platnim karticama“.**
10. U vezi pitanja koje se odnosi na rokove dostavljanja prvog izveštaja po novom Uputstvu, kao i o daljoj sudbini izveštaja T0, T1, T2 i T3, obaveštavamo vas da **„Uputstvo o načinu i rokovima dostavljanja podataka banaka o izvršenom platnom prometu“** počinje da se primenjuje od **01. januara 2011. godine**, te se i podaci iz ovog Uputstva za prvo tromesečje 2011. godine, dostavljaju, najkasnije, do **15. aprila 2011. godine**, dok se izveštaji T0, T1, T2 i T3 dostavljaju Narodnoj banci Srbije, poslednji put **15. januara 2011. godine**, sa podacima za

zadnji kvartal 2010. godine. Nakon tog roka banke više nisu u obavezi da Narodnoj banci Srbije dostavljaju navedene izveštaje (T0, T1, T2 i T3).

11. Povodom pitanja da li podaci o izvršenom internom i međubankarskom platnom prometu, kao i drugi podaci u vezi s platnim prometom, obuhvataju samo transakcije u dinarima (osim elementa 52, obrasca INT – KUP, Priloga 5), obaveštavamo vas da **podaci koji se dostavljaju Narodnoj banci Srbije obuhvataju samo transakcije u dinarima** (osim elementa 52, obrasca INT – KUP, Priloga 5).
12. Pitanje koje se odnosi na Obrazac BK – VPU (Prilog 1), da li u elementima obrazaca treba prikazati broj klijenata koji imaju ugovorenu platnu uslugu ili broj klijenata koji su zaista koristili ugovorenu platnu uslugu, obaveštavamo vas da **u Obrascu BK – VPU (Prilog 1) treba prikazati broj klijenata koji imaju ugovorenu uslugu sa bankom.**
13. Obrazac BK –VPU (Prilog 1) i Obrazac BP (Prilog 2) vezano za elektronsko bankarstvo, za pravna lica nudi se Internet i mobilno bankarstvo, a naši klijenti pravna lica koriste Halcom eBank rešenje. Halcom aplikacija je offline aplikacija, gde klijent lokalno na svom računaru pravi naloge u aplikaciji instaliranoj na računaru i kada hoće da pošalje naloge, preuzme promet i stanje na račun, potrebno je da se poveže na server Halcoma u online režimu. Ovo rešenje koristi internet mrežu, ali se razlikuje od Internet bankarstva. Da li ove podatke prikazati kao Internet bankarstvo?

Po navedenom pitanju obaveštavamo vas da je date podatke u izveštajima potrebno da iskažete kao internet bankarstvo.

14. Po pitanju koje se odnosi na obrazac BP (Prilog 2), odnosno da li element 2111 sadrži podatke o nalogima za prenos koje su klijenti banke inicirali na šalteru- korišćenjem bančinog internog naloga (da li se tu misli na prenose između računa fizičkih lica?), obaveštavamo vas da **element 2111 ulaze i prenosi koji se vrše internim bančnim nalogom između fizičkih lica.**
15. Nedoumice vezane za sadržinu elementa 221, odnosno pitanje da li se u ovom elementu prikazuju svi nalozi za naplatu po osnovu ovlašćenja, bez obzira ko se pojavljuje u ulozi poverioca (i klijenti i banka) ili se izuzimaju nalozi za naplatu po kojima je banka poverilac, jer ih treba prijaviti u elementu 23.

U elementu 221 iskazuju se svi nalozi za naplatu po osnovu ovlašćenja na teret računa klijenata, a u elementu 23 iskazuju se samo transakcije plaćanja kod kojih je banka poverilac na osnovu trajnih naloga, ovlašćenja, menica ili ugovornog odnosa sa klijentom, koje banka sama sa računa svog klijenta naplaćuje - rate kredita, dug po kreditnoj kartici i druga bančina potraživanja.

16. Obrazac BP (Prilog 2), element 224, da li ovde treba uključiti i naloge za prinudnu naplatu koji se vrše sa deviznih računa klijenata kao dinarska protivvrednost deviza, ali preko računa banke? Isto pitanje se odnosi i na naloge za prinudnu naplatu sa depozitnih avista računa?

Element 224 treba da sadrži sve transakcije plaćanja sa računa klijenta banke, inicirane nalogom organizacije u čijoj je nadležnosti prinudna naplata po osnovu ovlašćenja, menica, HOV, sudskih rešenja i rešenja drugih izvršnih organa, bez obzira da li je plaćanje izvršeno sa dinarske protivvrednosti deviznih računa klijenata banke ili sa njegovog dinarskog računa.

17. Obrazac BP (Prilog 2), element 23 sadrži podatke o transakcijama plaćanja kod kojih banka kao poverilac, na osnovu trajnog naloga, ovlašćenja, menice ili ugovornog odnosa s klijentom, naplaćuje s računa svog klijenta rate kredita, dug po kreditnoj kartici i druga svoja potraživanja koja nisu obuhvaćena elementom 25. Ako u skladu sa ugovorenim uslovima, banka naplaćuje s računa svog klijenta anuitet kredita (koji sadrži glavnica i kamatu), da li pripadajuću kamatu prikazati odvojeno u okviru elementa 25 ili s obzirom da je deo anuiteta, da li je u ovom slučaju prihvatljivo prikazati je u okviru elementa 23?

U elementu 23 prikazuju se transakcije plaćanja kojima banka sa računa svojih klijenata naplaćuje rate kredita (anuitete) sa pripadajućom kamatom, dok se u elementu 25 iskazuju ostale kamate, kao što su kamate po tekućem računu, karticama i dr.

18. Na pitanje da li element 23, treba da sadrži transakcije plaćanja kod kojih je banka poverilac inicirane nalogom za naplatu ili putem prinudne naplate, obaveštavamo vas da **element 23 ne sadrži transakcije plaćanja inicirane putem prinudne naplate, jer su ove transakcije sadržane u elementu 224.**
19. Po pitanju Obrascu BP (Prilog 2) – element 24 i element 25 – da li su ovim obuhvaćene i uplate na štedne račune, kamate i plaćanje poreza po odbitku po osnovu istih, obaveštavamo vas da **ukoliko su ove transakcije izvršene bez upotrebe instrumenta platnog prometa, samo računovodstvenim knjiženjem, tada se prikazuju u elementu 24 i elementu 25.**
20. Pitanje vezano za Obrazac GN (Prilog 3), da li element 3111, obuhvata samo transakcije koje su inicirane instrumentom platnog prometa (nalogom za uplatu), potvrđujemo da **element 3111 obuhvata samo transakcije koje su inicirane nalogom za uplatu.**
21. Koji bi bili primeri transakcija inicirani bančnim internim nalogom koje je potrebno prikazati u okviru elementa 3112, odnosno da li se tu misli na gotovinske uplate fizičkih lica na tekuće račune, dinarske, namenske, štedne...?

Element 3112 treba da sadrži sve uplate gotovog novca koje klijent izvrši na svoj račun – tekući račun kod banke na šalteru svoje banke upotrebom bančinog internog naloga.¹ Ne broje se transakcije koje se odnose na štedne i oročene depozite klijenata.

22. Po pitanju detaljnijeg objašnjenja sadržine elementa 312, obaveštavamo vas da **element 312 sadrži sve uplate i plaćanja gotovim novcem na šalteru banke na račune drugih klijenata kod banke ili drugih banaka, bez obzira da li su uplate izvršila pravna lica ili fizička lica.**
23. Nedoumice vezane za element 33 (tačke 3311,3312 i 332), odnosno, na pitanje da li isplate sa računa obuhvataju i isplate na šalteru banke preko POS terminala, obaveštavamo vas da **isplate sa računa iz elementa 33 obuhvataju i isplate na šalteru banke preko POS terminala.**
24. U vezi pitanja sadržine elementa 3311, podsećamo vas da je **Uputstvom propisano da element 3311 obuhvata isplate gotovog novca sa računa na šalteru banke klijentu vlasniku računa, odnosno licu koje ima ovlašćenje za raspologanje sredstvima sa tog računa, nalogom za isplatu, što znači i pravnim licima i preduzetnicima i fizičkim licima.**
25. Element 3312 „interni nalog banke“ da li podrazumeva isplate izvršene internim nalogom banke sa računa fizičkih lica sa tekućih, dinarskih, namenskih, štednih?

Element 3312 „interni nalog banke“ podrazumeva isplate izvršene internim nalogom banke sa računa platnog prometa kod banke, kao što je definisano tačkom 3. Uputstva.

26. Po pitanju sadržine elementa 332 (element 332 - klijent koji nema račun, šta se podrazumeva pod ovim elementom?) dajemo sledeće obrazloženje:

„Odlukom o obliku, sadržini i načinu korišćenja jedinstvenih instrumenata platnog prometa“, tačkom 4., propisano je da nalog za isplatu pravna lica i fizička lica mogu, između ostalog, koristiti

---

¹ U Obrascu GN (Prilog 3) treba prikazati samo izvršene gotovinske transakcije plaćanja preko računa platnog prometa kod banke - član 2. navedenog uputstva.

da na teret svog računa nalože banci isplatu u gotovom novcu primaocu koji nema račun kod te banke, drugim rečima, nalog za isplatu se ovde ponaša kao uputnica gde se sredstva isplaćuju primaocu, takođe na šalteru banke.

27. Obrazac ČEK (Prilog 4) sadrži podatke o broju i vrednosti realizovanih čekova u toku izveštajnog perioda i to kako interno realizovanih čekova tako i čekova realizovanih kroz međubankarski kliring.

Element 41: banka treba da prijavi čekove po osnovu plaćanja robe i usluga :

- čekove koje je izdala i interno realizovala i
- čekove koje je izdala, a koji su realizovani kroz međubankarski kliring (čekove za koje su je zadužile druge banke kroz međubankarski kliring) ili
- čekove koje je izdala i interno realizovala i
- čekove koje su izdale druge banke (koje je ona primila), a koji su realizovani kroz međubankarski kliring (kao potraživanje od drugih banaka).

Element 42: banka treba da prijavi čekove za podizanje novca s računa:

Banka vrši isplatu novca sa računa putem čeka samo ako vrši isplatu sa računa klijenta koji pripada drugoj banci. To znači da će se ček za podizanje novca sa računa realizovati kroz međubankarski kliring. Postavlja se pitanje da li banka koja je vršila isplatu treba da prijavi ček ili banka koja je zadužena kroz međubankarski kliring (banka koja je izdala ček).

Ukoliko banka prijavljuje svoje čekove, koji su realizovani kroz kliring, postoji problem razdvajanja čekova na one koji su iskorišćeni za podizanje gotovine i na one koji su iskorišćeni za plaćanje roba i usluga.

Elementom 41 obuhvataju se svi čekovi, po kojima je banka izdavalac, korišćeni za plaćanje robe i usluga, bez obzira da li su realizovani interno ili kroz međubankarski kliring.

U elementu 42, kao i kod elementa 41, obuhvataju se svi čekovi, po kojima je banka izdavalac, korišćeni za podizanje gotovog novca sa računa, bez obzira da li su realizovani interno ili kroz međubankarski kliring.

Što se tiče problema koji se odnosi na razdvajanje čekova na one koji su iskorišćeni za podizanje gotovine i na one koji su iskorišćeni za plaćanje roba i usluga, napominjemo da će njihovo „označavanje“ morati da vrši banka koja je primila ček na naplatu.

S tim u vezi, upućujemo vas da sa Udruženjem banaka Srbije definišete način „označavanja“ ili razdvajanja čekova po napred navedenim namenama propisanim Uputstvom.

*** Dodatno pojašnjenje u vezi štednih računa klijenata ***

Saglasno Uputstvu o načinu i rokovima dostavljanja podataka banaka o izvršenom platnom prometu, napominjemo da u Obrascu BP (Prilog 2), i Obrascu GN (Prilog 3) treba prikazati samo izvršene bezgotovinske i gotovinske transakcije plaćanja preko računa platnog prometa kod banke - član 2. navedenog uputstva.

Transakcije koje se odnose na štedne i druge depozite, bez obzira da li su avista ili oročeni, bilo da su inicirani nekim od jedinstvenih instrumenata platnog prometa ili korišćenjem bančinog internog naloga – ne prikazuju se u obrascima BP i GN.

Narodna banka Srbije

Sektor za platni sistem

Nemanjina br. 17 / 113304 Beograd

Tel: + 381 11 333 8054 / Fax: + 381 11 333 8088

platni.sistem@nbs.rs / www.nbs.rs